

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetused, tel. 430-23. Piiskopi 2.
 Talitus, tel. 468-24. TALLINN, Toom-Rüütli 10.
 Tellimishind aastas Kr. 5.—
 ühes kuukirjaga „Konjunktur“ Kr. 12.—
 Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
 JA VASTUTAV TOIMETAJA
 A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektiooni juhataja J. Janusson
 Sektsiooni nõukogu esimees J. Jaakson
 Põllumajandussektiooni juhataja J. Kurkus
 Sektsiooni nõukogu esimees dr. E. Terasmäe
 Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 14

Tallinn, 9. aprillil 1940

VI aastakäik

SISU:	Lk.	CONTENTS:	Page
PÖLLUMAJANDUS		AGRICULTURE	
1939. a. nisusaagi mihus	234	Quality of 1939 Wheat Production	234
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS		INDUSTRY AND TRADE	
Töö- ja palgaolud tööstuses veebruaris 1940. a.	238	Labour and Wage Conditions in February, 1940	238
Lühimuundiseid	240	Sundry Information	240
LAEVANDUS		SHIPPING	
Tallinna sadama tegevus 1. I—31. III 40	241	Tallinn Harbour, 1. I—31. III 40	241
PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD		AGRICULTURAL MARKETS	
Võiturg	242	Butter Market	242
Juustuturg	242	Cheese Market	242
Peekoniturg	243	Bacon Market	243
Tapaloomade- ja lihaturg	243	Cattle and Meat Market	243
Toornahkadeturg	244	Rawhide Market	244
Kanamunaturg	244	Egg Market	244
Piimaturg	244	Milk Market	244
Teraviljaturg	245	Grain Market	245
Linaturg	245	Flax Market	245
Aedviljaturg	245	Vegetable Market	245
Kartuliturg	246	Potato Market	246
Kalaturg	247	Fish Market	247
VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID		FOREIGN COUNTRIES	
Võlaolud Taani põllumajanduses	247	Danish Agricultural Indebtedness	247
INFORMATSIOONI OSA		INFORMATION PART	
Eesti Panga nädalaaruanne	249	Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	249
VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED		FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Taani-Inglise kaubanduskokkulepe	250	Danish-British Trade Agreement	250
Taani väliskaubandus jaanuaris 1940	250	Danish Foreign Trade in January 1940	250
Väliskaubanduse korraldamine Taanis	250	Foreign Trade Organisation in Denmark	250
Toetus põllumajandusele Taanis	250	Danish Agricultural Subsidy	250
Sigade arv Taanis	250	Pig Census in Denmark	250
Korraldused kütteenite säästuks Taanis	251	Denmark Issues Regulations for Fuel Economy	251
Tööturg Taanis	251	Danish Labour Market	251
Elustuvide sisse- ja väljavedu	251	Danish Import and Export of Live Pigeons	251
Uute turgude otsimine võitekspordile Taanis	251	Denmark Searches for New Butter Export Market	251
Taani laevandus	252	Danish Shipping	252
1939/40. eelarve puudujääk Suur-Britis	252	British Budget Deficit for 1939/40	252
Uued sarvloomade eksporthinnad Ungaris	252	New Cattle Export Prices in Hungary	252
Searasva-hinna tõstmise Ungaris	252	Lard Prices Raised in Hungary	252
Uusi sisseveokitsendusi Norras	252	New Import Restrictions in Norway	252

PÕLLUMAJANDUS

1939. A. NISUSAAGI MIHUS. — QUALITY OF 1939 WHEAT PRODUCTION.

M. PILL.

Vist küll õige harva kordub nii sademete-vaene kasvuaeg kui 1939. a. suvel. Kolme kasvukuu sademetesumma Jõgeval oli 1939. a. enam kui pool väiksem 17 aasta keskmisest. Sademeid oli:

	1939. a.	17 eelm. a. keskm.
mais	27,8 mm	48,2 mm
juunis	35,2 "	59,2 "
juulis	59,7 "	77,3 "
augustis	18,8 "	100,2 "
Kokku	141,5 mm	284,9 mm

Arvatud välja piirkonnad, kus õigel ajal tuli enam sademeid ja kus muld oli isegi niiskem, kannatas eriti suvivilil niiskuse puuduse tõttu.

Põud lühendas kasvuaega ja vähendas saaki.

Suvinisul lühenes kasvuaeg sortide järgi 19—21 päeva võrra. Kasvuaeg külvist loomiseni lühenes nelja päeva võrra, kasvuaeg loomisest küpsuseni aga 15—17 päeva võrra (tab. 1). Kui näit. diamant-nisul oli kasvuaeg 11 e. a. keskmiselt külvist pealoomiseni 57 päeva, siis 1939. a. 53 päeva, loomisest küpsuseni varem 44 päeva, 1939. a. — ainult 29 päeva ja kogu kasvuaeg külvist küpsuseni oli varem diamandil 101 päeva, 1939. a. aga ainult 82 p.

Tab. 1. Suvinisusortide kasvujärgud päevades Jõgeva Sordikasvanduses.

Growth Division of Assorted Summer Wheat by Days at Jõgeva.

Diamant Kitchener Janetzki varane

Külvist loomiseni päevi — *Days from sowing to formation of spikes.*

11 e. a. keskm.	57	58	58
1939. a.	53	54	54

Loomisest küpsuseni päevi — *Days from formation of spikes to ripening.*

11 e. a. keskm.	44	44	45
1939. a.	29	27	29

Kasvuaja pikkus päevades — *Period of growth by days.*

11 e. a. keskm.	101	102	103
1939. a.	82	81	83

Jõgeva Sordikasvanduses oli suvinisusortide võrdluskatse 1939. a. võrdlemisi madalal põllul, kus sordid kannatasid küll ka sademete

puuduse tõttu, kuid seda vähem kui mujal. Kuidas meil levinud kolm tähtsamat suvinisusort — diamant, kitchener ja janetzki varane — arenesid 1939. a. kasvutingimuis ja kui suurt ning missuguse mihusega saaki andsid, leiame tab 2, kus on toodud 1939. a. aruandest võetud andmed võrreldes eelmiste aastate keskmiste andmetega. Teraannilt tuli aruandeaastal esikohale kitchener, andes ha-lt 2482 kg teri, nagu 11 eelmise aasta keskmiseltki, mil ha-saak oli 2461 kg. Diamant andis 1939. a. kolmest nimetatud sordist madalama ha-saagi — 2180 kg. Põhuannilt oli esikohal kitchener 32,6 kv-ga, eelmisel aastal — janetzki varane 46,4 kv-ga. 1939. a. oli põhusaak märksa madalam kui eelmiste aastate keskmiselt. 1000-tera-kaalult oli nisu Jõgeva andmeil 1—2 g kergem kui varem. Raskema 1000-tera-kaaluga oli janetzki varane — 32,9 g, nagu varemgi — 33,6 g,

Tab. 2. Suvinisusortide saak ja saagimihus Jõgeva Sordikasvanduses.

Yields and Quality of Assorted Summer Wheat at Jõgeva.

Diamant Kitchener Janetzki varane

Terasaak kg ha-lt — *Grain yield in kg per ha.*

11 e. a. keskm.	2217	2461	2109
1939. a.	2180	2482	2318

Põhusaak kv. ha-lt — *Straw yield in kv. per ha.*

10 e. a. keskm.	43,0	45,8	46,4
1939. a.	31,8	32,6	29,8

1000-tera-kaal g — *Weight of 1000 grains in gr.*

11 e. a. keskm.	32,6	33,6	33,6
1939. a.	31,1	31,4	32,9

III-kaal kg — *Weight per hl in kg.*

10 e. a. keskm.	79,3	78,7	78,6
1939. a.	82,2	81,8	82,0

Tora klaasisus-% — *% of grain glassiness.*

10 e. a. keskm.	79,3	44,3	70,0
1939. a.	94,6	81,5	90,0

Teralliimi, mürg % — *% of wet gluten.*

9 e. a. keskm.	83,0	24,2	29,5
1939. a.	31,2	23,6	30,0

Üldproteiini-% — *% of total protein.*

10 e. a. keskm.	14,7	12,6	14,4
1939. a.	14,8	12,1	13,5

Kesta-% — *% of husk.*

6 e. a. keskm.	12,80	13,40	13,10
1939. a.	12,95	13,71	12,45

kergemaga aga diamant — 31,1 g, varem — 32,6 g. Mahukaalult oli nisu tunduvalt raskem varemast. Kui näit. 10 e. a. keskmiselt oli diamandi hl-kaal 79,3 kg, siis 1939. a. 82,2 kg. Sortidest oli raskema hl-kaaluga diamant, nagu varemgi, kergemaga kitchener — 81,8 kg. Tera klaasisus oli 1939. a. nisu väga hea, märksa parem kui eelmisel aastail. Kui diamandil tera klaasisus oli varem 79,8%, siis m. a. — 94,6%. Klaasisema teraga 1939. a. oli diamant, nagu varemgi, jahusema teraga — kitchener — 81,5%, nagu varem — 44,3%. Teraliimi sisaldas m. a. nisu Jõgeva andmeil veidi vähem kui varem. Kui diamandil varem oli teraliimi (märg) sisaldus 33,0%, siis 1939. a. — 31,2%. Enam teraliimi sisaldas ka diamant, nagu varemgi, vähem kitchener — 23,6%, nagu varemgi — 24,2%. Üldproteiini sisaldasid muud sordid 1939. a. veidi vähem, diamant pisut enam kui varem. Kõrgem üldproteiinisaldus on diamandil — 14,8%, varem — 14,7%, madalam kitcheneril — 12,1%, varem — 12,6%. Kesta on nimetatud sortidest janetzki varasel veidi vähem, diamandil ja kitcheneril — veidi rohkem kui varem. Vähem kesta oli janetzki varasel — 12,48%, varem oli seda diamandil 12,80%. Küpsetusomaduste poolest oli 1939. a. nisu Jõgeva Sordikasvanduse suviniisortide võrdluskatse saagi hindamise andmeil igati parem kui eelmiste aastate keskmiselt. Nii oli 100 g jahust valmistatud proovipätsi kaal

1939. a. raskem kui varem, umbes 2 g, tähendab saia väljaand kaalult oli parem, kusjuures suurema väljaanniga sortidest oli ka 1939. a. kitchener — 144,3 g, nagu varemgi — 142,3 g. Proovipätsid olid mahult kõik märksa suuremad kui varem, tähendab ka mahult oli saia väljaand parem kui varem — 50—60 sm³. Näit. 1939. a. ja varem mahu poolest suurima saia väljaanniga suviniisordi — diamandi — proovipätsi maht oli 435 sm³, varem aga keskmiselt 376 sm³. Ka proovipätsi kooruke sai sileduse ja värvuse hindamisel parema numbri varemast. Sortidest parema koorukesega on janetzki varane — 5,0, varem oli seda diamant — 4,3. Proovipätsi sisuehitus on osal sortidel halvem (diamandil), teisel parem kui varem. 1939. a. parema sisuehitusega olid kitchener ja janetzki varane — 3,8, nagu varemgi — 3,7. Sisuvärvus on kõigi sortide saagil märksa parem kui varem, kusjuures parema värvusega on kitchener — 5,0, mis varem oli halvema värvusega — 3,3, hinnates 5-pallise kava järgi, nagu on tehtud koorukese ja sisu hindamisel.

Et ainult Jõgeva Sordikasvanduse suviniisortide võrdluskatse saagi hindamise andmeile ei või rajada 1939. a. nisusaagi mihuse hindamist, selgub tab. 4. ja 5. toodud Jõgeva Sordikasvanduse Kehra abijaamas ja Luunja katsepõllul kasvanud diamant-nisu saagi mi-

Tab. 4. Suviniisu saagimihus.
Quality of Summer Wheat Production.

Tab. 3. Suviniisu küpsetusandmed Jõgeva Sordikasvanduses.

Baking Analysis of Summer Wheat at Jõgeva.

	Diamant	Kitchener	Janetzki varane
Pätsi kaal g — <i>Weight of loaf in gr.</i>			
10 aasta keskm.	141,1	142,3	140,6
1939. a.	142,0	144,3	143,3
Pätsi maht — <i>Size of loaf.</i>			
10 aasta keskm.	376	340	365
1939. a.	435	376	401
Kooruk. siledus ja värvus — <i>Smoothness and colour of crust</i>			
10 aasta keskm.	4,3	3,3	4,1
1939. a.	4,5	4,0	5,0
Sisuehitus — <i>Composition of crumb.</i>			
10 aasta keskm.	3,6	3,7	3,7
1939. a.	3,3	3,8	3,8
Sisu värvus — <i>Colour of crumb.</i>			
10 aasta keskm.	3,9	3,3	3,7
1939. a.	4,0	5,0	3,8

	Diamant	
	Kehras	Luunjas
1000-tera-kaal g — <i>Weight of 1000 grains in gr.</i>		
5 e. a. keskm.	30,8	32,5
1939. a.	31,1	30,3
Hl-kaal kg — <i>Weight per hl in kg.</i>		
5 e. a. keskm.	79,0	78,1
1939. a.	79,4	83,0
Tera klaasisus-% — <i>% of grain glassness.</i>		
5 e. a. keskm.	83,2	80,1
1939. a.	98,7	91,2
Teraliimi, märg % — <i>% of wet gluten.</i>		
5 e. a. keskm.	32,6	35,4
1939. a.	24,1	36,7
Üldproteiini-% — <i>% of total protein.</i>		
5 e. a. keskm.	15,9	15,4
1939. a.	12,7	15,7
Kesta-% — <i>% of husk.</i>		
5 e. a. keskm.	18,32	18,22
1939. a.	18,58	12,18

Tab. 5. Suvinisu küpsetusandmed.

Baking Analysis of Summer Wheat.

	Diamant	
	Kehras	Luunjas
Pätsi kaal g — <i>Weight of loaf in gr.</i>		
5 e. a. keskm.	141,1	139,0
1939. a.	141,0	141,0
Pätsi maht — <i>Size of loaf.</i>		
5 e. a. keskm.	392	413
1939. a.	376	384
Kooruk. siledus ja värvus — <i>Smoothness and colour of crust</i>		
5 e. a. keskm.	4,7	4,6
1939. a.	4,3	5,0
Sisuehitus — <i>Composition of crumb.</i>		
5 e. a. keskm.	4,1	3,7
1939. a.	3,8	4,0
Sisu värvus — <i>Colour of crumb.</i>		
5 e. a. keskm.	3,8	3,8
1939. a.	4,3	5,0

Tab. 6. Kogutud suvinisuproovide terasihuse keskmised hindamisandmed.

Average Quality of Collected Summer Wheat Samples.

	1939. a.	10 e. a. keskm.
Puhtus-% — <i>% of purity</i>	98,2	98,6
Ühtlus-% — <i>% of uniformity</i>	80,0	88,6 ¹⁾
Kasvanud teri-% — <i>% of germinated grains</i>	0,23	0,53
Niiskus-% — <i>% of moisture</i>	12,00	13,34
1000-tera-kaal g — <i>Weight of 1000 grains in gr.</i>	29,09	31,76
HL-kaal kg — <i>Weight of hl in kg.</i>	79,6	77,9
Kesta-% — <i>% of husk</i>	12,95	12,73 ²⁾
Klaasisis-% — <i>% of grain glassiness</i>	84,9	60,32
Üldproteiini-% — <i>% of total protein</i>	14,06	14,19
Teraliimi-%, märg — <i>% of wet gluten</i>	30,6	30,9 ²⁾
Teraliimi-%, kuiv — <i>% of dry gluten</i>	10,3	10,4 ²⁾

1) 7 a. andmed.

2) 6 a. "

3) 9 a. "

Tab. 7. Kogutud suvinisuproovide keskmised küpsetusandmed.

Baking Analysis (Average) of Summer Wheat Samples.

	1939. a.	10 e. a. keskm.
Jahu värvus (5-hea) — <i>Colour of flour</i>	4,0	3,0 ¹⁾
Veenõudlus, sm ² — <i>Water requirement in cm³</i>	69,5	69,0
Taignakaal, g — <i>Weight of dough in gr.</i>	167,8	164,8 ²⁾
Kerkimisaeg, min. — <i>Rising time of loaf in min.</i>	77,3	89,9
Proovipätsi kaal, g — <i>Weight of experimental loaf in gr.</i>	142,0	141,2
maht sm ² — <i>Size in cm³</i>	393	369
kooruke (5-1) — <i>Crust</i>	4,6	4,1
sisuehitus (5-1) — <i>Composition of crumb</i>	3,3	3,6
värvus (5-1) — <i>Colour of crumb</i>	4,0	3,7

1) 9 a. andmed.

2) 6 a. "

huse hindamise andmeist. Kuna Jõgeval kasvanud diamant oli peagu igati parem eelmiste aastate keskmisist, ei saa seda öelda Kehras ega Luunjas kasvanud diamandi kohta. Nii on diamandil võrreldes Jõgeva 1939. a. andmetega: 1000-tera-kaal Luunjas kergem, kuid Kehras raskem kui varem, teraliimisisaldus Kehras väiksem, kuid Luunjas suurem kui varem, üldproteiini Luunjas samuti pisut enam, kuid Kehras märksa vähem kui varem, kesta Kehras enam, Luunjas vähem kui varem, proovipätsi kaal Luunjas raskem, Kehras peagu sama nagu varem, proovipätsi maht Kehras kui ka Luunjas märksa madalam kui varem, kuna see Jõgeval oli märksa suurem. Kooruke oli diamandil 1939. a. Jõgeval parem, Luunjas samuti, kuid Kehras halvem. Samuti ei ühtu diamandi proovipätsi hindamisnumbrid Jõgeva omiga sisuehituselt Luunja proovil. See on loomulik, sest põuale vaatamata erinesid katsepõllud kasvatingimusi siiski mitmeti — mulla, väetuse, külviaja jne. poolest, võib-olla isegi sademete poolest.

Et saada täpsamat ülevaadet meie suvinisu 1939. a. saagi mihuse kohta, koguti, nagu varemgi, paljusid proove põllumeestelt üle riigi ja nimelt võimalikult samadelt kasvatajalt, kellelt saadi proove ka eelmisel aastail. 1939. a. koguti 27 proovi. Neid hinnati kõiki üksikult, samuti nagu Jõgeva, Kehra ja Luunja proove. Nende 27 proovi keskmised hindamisandmed võrreldes eelmisel aastail samuti kogutud proovide omiga on toodud tab. 6 ja 7.

Kogutud proovide keskmisel andmeil oli 1939. a. suvinisu puhtuse ja ühtluse poolest veidi halvem kui eelmisel aastail. 1939. a. oli suvinisu saaki puhastatud ja sortitud seega halvemini kui varem. Kasvanud teri oli suvinisus vähem (0,23%) kui varem (0,53%). Niiskusisisaldus oli väiksem (12,00%) kui varem (13,34%), 1000-tera-kaal oli nisusaagil kergem (29,1 g) kui varem (31,8 g), hl-kaal raskem (79,6 kg) kui varem (77,9 kg); kesta oli veidi enam (12,95%) kui varem (12,73%), tera oli märksa klaasisem (84,9%) kui varem (60,32%), üldproteiini-sisaldus oli

suviniisul veidi madalam (14,06%) kui varem (14,19%) ja märga ning kuiva teraliimi sisaldas nisu samuti veidi vähem (vastavalt 30,6% ning 10,3%) kui varem (30,9% ning 10,4%).

Kogutud proovide jahuhindamise ning küpsetusandmed on toodud tab. 7. 1939. a. suvinisujahu oli kogutud proovide järgi värvuselt pisut parem (4,0) kui varem (3,9), samuti veenõudlus. Tema 100 g jahust taigna tegemine nõudis 69,5 sm³ vett, varem aga 69,0 sm³, seega paisus 1939. a. suvinisujahu pisut paremini kui eelmiste aastate keskmiselt. 100 g jahust valmistatud taigen kaalus seepärast 1939. a. saagi jahul ka rohkem (167,8 g) kui varem (164,8 g). Samuti oli proovipätsi kaal samal põhjusel pisut raskem (142,0 g) kui varem (141,2 g). Ka maht oli 100 g jahust valmistatud proovipätsil tublisti suurem (393 sm³) kui varem (369 sm³). Kaalult kui ka mahult oli 1939. a. suvinisu saia väljaand seega parem varemast.

*

Jõgeva andmeil võime märkida, et suvinisusortidest 1939. a. teraanni poolest tuli esikohale kitchener, nagu varemgi, mihuse poolest püsib aga esikohal diamant.

Teiseks võime kõigi Jõgeva, Kehra, Luunja ja kogutud proovide hindamisandmeil märkida, et 1939. a. suvinisusaak oli mihuselt märksa parem kui eelmiste aastate keskmiselt.

*

Lõpuks võrdleme tali- ja suvinisu ning vaatame, kas 1939. a. erakordseis tingimuses kasvanud tali- ja suvinisu vahekord jäi mihuselt endiseks. Varem oli suvinisu mihuselt enamikus järjest parem talinisust. Võrdlusandmed on toodud tab. 8. Võrreldes 1939. a. tali- ja suvinisu võrdlusandmeid eelmiste aastate tali- ja suvinisu omiga, näeme, et vahekord tali- ja suvinisu vahel on peale üksikute punktide jäänud endiseks. Nii oli m. a. suvinisu, nagu varemgi, parem talinisust puhtuse, idanenud terade, mahukaalu, tera klaasisuse,

Tab. 8. Tali- ja suvinisu võrdlusandmeid.

Comparative Analysis of Winter and Summer Wheat.

	1939. a. saak		Eelm. aasta keskmine	
	Tali-nisu	Suvinisu	Tali-nisu	Suvinisu
Puhtus-% — % of purity	97,2	98,2	96,9	98,6
Ühtlus-% — % of uniformity	80,5	80,0	86,6	83,6
Idanenud teri-% — % of germinated grains	0,27	0,23	2,01	0,58
1000-tera-kaal, g — Weight of 1000 grains in gr.	37,3	29,1	36,3	31,8
El-kaal, kg — Weight per hl. in kg.	79,5	79,6	77,1	77,9
Kesta-% — % of husk	12,21	12,95	12,49	12,73
Teraklaasisus-% — % of grain glassiness	62,1	84,9	25,9	60,32
Üldproteiini-% — % of total protein	13,51	14,06	12,51	14,19
Teraliim, märg % — % of wet gluten	29,8	30,6	26,6	30,9
Teraliim, kuiv % — % of dry gluten	10,3	10,5	8,9	10,4
Proovipätsi: Experimental loaf: veenõudlus sm ³ — Water requirement in cm ³	69,1	69,5	67,1	69,0
taignakaal, g — Weight of dough in gr.	106,6	167,8	164,2	164,8
kaal, g — Weight in gr.	143,4	142,0	140,0	141,2
maht, sm ³ — Size in cm ³	352	393	346	369,0
kooruke (5-hea) — Crust (5-good)	3,4	4,6	3,1	4,1
sisuehitus (5-hea) — Composition of crumb (5-good)	3,4	3,3	3,3	3,6
sisu värvus (5-hea) — Colour of crumb (5-good)	4,0	4,0	3,9	3,7
jahu värvus (5-hea) — Colour of flour (5-good)	4,3	4,0	3,9	3,9

üldproteiini- ja teraliimisisalduse, veenõudluse, taignakaalu, pätsimahu ning koorukese ehituse poolest. Ainult proovipätsi kaalult ja sisuehituselt oli m. a. talinisu parem suvinisust, varem oli see ümberpöörduvalt. Omadused, millede poolest talinisu ka varem oli suvinisust parem, on jäänud samadeks, nagu ühtlus, 1000-tera-kaal ja kesta. Need olid ja on talinisel paremad. Talinisel oli seega ühtlus varem ja ka m. a. parem, 1000 tera raskem ja kesta vähem kui suvinisel.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

TÖÖ- JA PALGAOLUD TÖÖSTUSES VEEBRUARIS 1940. A.

LABOUR AND WAGE CONDITIONS IN FEBRUARY, 1940.

K. a. veebruaris tõusis töötajate arv suur- ja kesktööstuses kokku, arvatud kaasa ehitustööstuse alal arvestatud ettevõtted, 55 065-lt 55 536-le. Seega suurenes töötajate arv 1. märtsiks üldsummas 471 töötaja võrra. Töömahu tõus toimus suurtööstuse arvel (+497), kuna kesktööstuses langes töötajate arv 26 töötaja võrra. Töömaht suurenes peamiselt sesoonsel aladel — saeveskites, rõivavalmistamise alal ja ehitustööstuses ning põlevkivikaevandusis. Töömahu kitsenemine toimus piiritusvabrikute arvel, kus osa ettevõtteid sesooni lõppemisel lõpetas tegevuse. Vahekorrdi eelmiste aastatega iseloomustavad järgnevad andmed:

Töötajate arv tööstuses.

	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1. III 1940	46 212	9 324	55 536
1. II 1940	45 715	9 350	55 065
1. III 1939	47 241	9 781	57 022
1. III 1938	45 897	8 698	54 475
1. III 1937	42 758	9 048	51 806
1. III 1936	28 393	4 960	33 293
1. III 1929	31 738	5 338	37 121

Suurenemine või vähenemine 1. III 40:

Võrreldes	Suurtööstus	Kesktööstus	Kokku
1. II 1940	+ 497	- 26	+ 471
1. III 1939	- 1 129	- 407	- 1 536
1. III 1938	+ 375	+ 686	+ 1 061
1. III 1937	+ 3 454	+ 276	+ 3 730
1. III 1936	+17 879	+4 864	+22 249
1. III 1929	+14 429	+3 986	+18 415

Töömaht tööstuses kitsenes seega 1. III 40 võrreldes m. a. sama ajaga 1 536 töötaja võrra. Eelmise kõrgkonjunktuuri taseme ületas aga töömaht tööstuses ca 18,5 tuh. ja kriisigaegse taseme — üle 22 tuh. töötaja võrra.

Töömahu kujunemist iseloomustavad alates m. a. juulist järgnevad andmed:

	Töötajate arv suur- ja kesktööstuses kuu alguks, arvatud kaasa ehitustööstus (1000)			Tööliste töötundide üldarv samus ettevõtteis ühe tööpäeva kohta (1000)		
	1939	1938	± %	1939	1938	± %
Juuli	66,0	62,6	+5,3	403	379	+6,3
August	64,2	61,6	+4,3	409	392	+3,3
September	62,9	60,2	+4,4	399	394	+1,3

Oktoober	60,0	59,0	+1,7	392	392	± 0
November	59,1	58,4	+1,3	383	387	-1,0
Detsember	58,8	58,4	+0,7	356	367	-3,0
	1940	1939	± %	1940	1939	± %
Jaanuar	55,2	55,2	± 0	344	356	-3,4
Veebruar	55,1	56,6	-2,7	355	367	-3,3
Märts	55,6	57,1	-2,7	350		

Toodud arvudes peegelduvad kõik tööstuskonjunktuuri mõjustavad tegurid — sesoonsed võnked, erakordseist oludest tingitud muutused ja sellest sõltuvad võnked inimtöötajamahuks kui ka muutused selle rakendusmääras. Kõigi mainitud tegurite mõjustusel vähenes töömaht võrreldes m. a. südasuve maksimumseisuga 10,4 tuh. töötaja võrra 1938. a. 5,5 tuh. töötaja vastu. Kõrvutatades tagasiminekut tööliste arvus ja teisalt tagasiminekut nende töötundide arvus näeme, et viimases on tagasimineku suurem. Märtsi algul langes töötajate arv 2,7%, ent tööliste efektiivne töömaht töötundide arvu järgi (ühe tööpäeva kohta) jäi m. a. seisust maha 3,3%. Et hoiduda tööliste vallandamisest töötasid mõned ettevõtted k. a. veebruaris lühendatud tööajaga. Tööaja kärpimise arvel läks suurtööstuses k. a. veebruaris töötunde kaotsi meestel üldse 0,6% ja naistel 1,4%. Suuremas ulatuses kui teisis tööstusharudes oli töönädala kärpimisi tekstiiltööstuses — peamiselt villa ja tekstiiltoodete valmistamise alal kunstiindust ning muistooraineist, ja tuletikutööstuses, kus töötatakse 4 päeva nädalas. Nii läks tööajast tööaja kärpimise arvel tekstiiltööstuses kaotsi meestel üldse 2%, sellest villatööstuses 6% ja kunstiindustööstuses — 3%. Naistöölisil läks tekstiiltööstuses tööajast kaotsi 2%, sellest villatööstuses 4,5% ja kunstiindustööstuses — ca 4%. Muistööstusharudes oli töönädala kärpimisi murdudes ja kaevandusis keskmiselt 0,4%, metallitööstuses meestel 0,4% ja naistel — 0,2%, polügraafiatööstuses — vastavalt 2,5% ja 3,9%, toit-, maitseainete- ja jookide-tööstuses — 0,1% ja 0,8%, kehakatte- ja poodukaupadetööstuses naistel 0,8% ning ehitustööstuses — 0,1% ja 0,6%. Töönädala kestus kujunes k. a. veebr. suurtööstuses meestel 48,54 tundi ja naistel — 46,38 tundi.

Tööloolu ja töeliste teenistus tööstuses — Employment, and Earnings in Industry.

	Töötajate arv Number of Workers			Tunniteenus suurtööstuses veebruaris 1940. Hourly Earnings in Large-scale Ind. in February, 1940.					
	1. III 1940		± Veebruaris 1940 In February 1940	Senti tunnis Sents per Hour		Indeksid (eelmise aasta vastav kuu-100) Indexes (Corresponding Month of Previous Year = 100)			
	Suurtööstus Large-scale Industry	Suur- ja kesktöös- tus Large-scale and Middle-sized Industry				Teenistuse nimesisväärtus Nominal Earnings		Reaalteenus Real Earnings	
				M.	N.	M.	N.	M.	N.
I Murrud ja kaevandused — Mines and quarries	5 384	5 460	+ 250	50,0	27,2	109	102	95	89
II Mineraalide töötlemine — Mineral working industry	1 733	2 109	— 282	42,1	24,5	105	109	91	95
III Metallitööstus — Engineering industry	6 327	7 429	— 2	48,6	29,5	103	103	90	94
IV Keemiatööst. — Chemical ind.	2 418	2 744	— 12	40,0	30,5	107	108	93	94
V Nahatööstus — Leather ind.	563	784	+ 8	48,0	25,0	110	113	96	98
VI Tekstiilitööstus — Textile ind.	11 102	11 740	+ 44	41,3	31,0	111	109	97	95
VII Puutööstus — Woodworking industry	3 493	4 572	+ 435	47,6	34,6	116	125	101	109
VIII Tselluloosi- ja paberitööstus — Cellulose and paper industry	2 776	2 898	+ 26	42,7	27,3	108	108	94	92
IX Polügraafiatööstus — Poly- graphic industry	1 548	2 087	+ 28	54,8	34,3	107	106	93	92
X Toit-, maitseain. ja jookide ts. — Foodstuff, stimul. and beverage industry	3 664	6 445	— 208	43,7	25,3	107	113	98	98
XI Kehakatte- ja pudukaupade ts. — Clothing a. dry-goods ind.	2 059	3 118	+ 90	51,6	28,9	110	114	96	99
XII Ehitustööst. — Building ind.	3 852	4 418	+ 31	40,3	22,8	103	112	90	97
XIII Elektri jaamad ning gaasi- ja vesivarustus — Electric power plants, gas and water works	1 082	3 139	— 30	49,0	36,7	105	112	91	97
XIV Puhastustööstus — Sanitation industry	201	563	+ 43	31,2	23,2	77	97	67	84
Kokku — Total . . .	46 212	55 636	+ 471	45,5	29,6	108	109	94	95

Töeliste töötundide üldarv suur- ja kesk-
tööstuses (1000):

	Suurtööstus	Kesk- tööstus	Kokku
1940. a. veebr.	6 851	1 311	8 162
1940. a. jaan.	7 216	1 378	8 594
1939. a. veebr.	7 016	1 420	8 436
1938. a. "	6 818	1 241	8 059
1937. a. "	6 106	1 247	7 353

Suurenemine või vähenemine 1940. a. veeb-
ruaris (±%):

Võrreldes	Suurtööstus	Kesk- tööstus	Kokku
1940. a. jaan.	- 5,1	- 4,9	- 5,0
1939. a. veebr.	- 2,4	- 7,7	- 8,2
1938. a. "	+ 0,5	+ 5,6	+ 1,3
1937. a. "	+ 12,2	+ 5,1	+ 11,0

Töeliste efektiivne töömaht langes k. a.
veebruaries võrreldes eelmise kuuga 3,6 milj.
töötunnilt 8,2 milj. töötunnile; langus ulatub
seega 0,4 milj. töötunnile ehk 5,0%. Võrrel-
des m. a. sama kuuga ulatus töömahu tagasi-
minek vaid ca 0,3 milj. töötunnile. Tuleb

märkida, et neis võrdluses mõjub segavalt
üksikuil kuil ebaühtlane tööpäevade arv ka-
lendri järgi. K. a. veebr. ilmnenuv töötun-
dide arvu tagasimineku on peamiselt just selle
tulemuseks, kuna k. a. jaan. oli tööpäevi 2
võrra rohkem kui veebruaris.

Kõrvaldanud kalendripäevade segava mõ-
ju, näeme k. a. veebruaris töömahu suurene-
mist.

Töeliste töötundide üldarv suur- ja kesk-
tööstuses ühe tööpäeva kohta:

	Arv (1000)	Suurenemine või vähene- mine (±%)	Arv 1940	Suurenemine või vähene- mine (±%)
Murrud ja kaevandused	34,2	+ 7,8	1940	+ 18,8
Mineraalide töötlemine	13,9	- 8,0	1940	- 18,8
Metallitööstus	48,8	+ 0,6	1940	- 6,0
Keemiatööstus	20,0	+ 3,6	1940	- 12,9
Nahatööstus	5,1	+ 4,1	1940	- 3,8

	Arv (1000)	Suurenemine või vähenemine (±%)	
		Veebr. 1940	Võrreldes
		Jaen.	Veebr. 1940
Tekstiilitööstus	78,9	+ 3,3	-10,8
Puutööstus	27,6	+11,3	-14,6
Tselluloosi- ja paberitööstus	21,8	+ 4,8	+ 3,3
Põlügraafiatööstus	13,7	+ 1,5	- 5,5
Toit-, maitseain- ja jookidets.	38,0	+ 0,3	- 2,9
Kehakatte- ja pudukaupadets.	20,4	+12,7	+10,2
Ehitustööstus	24,2	- 2,0	+18,6
Elektrijaamad ning gaasi- ja vesivar.	6,2	± 0,0	+ 8,8
Puhastustööstus	4,1	+ 5,1	+36,7
Kokku	354,9	+ 1,8	- 4,6

Nii suurenes töömaht k. a. veebr. võrreldes möödunud kuuga murdudes ja kaevandustes 8%, puutööstuses — 11% ning kehakatte- ja pudukaupadetööstuses — 12,7%. Muus tööstusharudes toimus töömahu laienemine väiksemal määral või püsis jaanuari tasemel. Töömahu kitsenemine toimus mineraalide töötlemise alal, peamiselt klaasitööstuse arvel, kus see ulatus 8%-le. Üldse laienes töömaht k. a. veebr. (töötundide arvu alusel suur- ja kesktööstuses ühe tööpäeva kohta) võrreldes eelmise kuuga 1,8%, kitsenes aga m. a. sama ajaga võrreldes 4,6%.

Palga üldsumma suur- ja kesktööstuses (1000 kr.):

	Töölised	Administrats.	Kokku
1940. a. veebr.	3 478	812	4 290
1940. a. jaan.	3 302	838	4 135
1939. a. veebr.	3 055	857	3 912
1938. a. "	2 766	756	3 522
1937. a. "	2 234	608	2 842

Suurenemine või vähenemine 1940. a. veebruaris (±%):

Võrreldes	Töölised	Administrats.	Kokku
1940. a. jaan.	+ 5,3	- 2,5	+ 3,7
1939. a. veebr.	+13,8	- 5,3	+ 9,7
1938. a. "	+25,7	+ 7,4	+21,3
1937. a. "	+55,7	+33,6	+50,9

Kogusummas maksti k. a. veebr. töölitele ca 3,5 milj. kr. eelmise kuu 3,3 milj. kr. ja m. a. sama kuu 3,1 milj. kr. vastu.

Palga üldsumma tõusu põhjuseks on töötasunormide tõus rööbiti üldise hinnatõusuga, töömahu kujunemise üldsuund mõjustab aga seda vastupidiselt.

Keskmiselt teenisid k. a. veebr. suur- tööstuses meestöölised 45,5 ja naistöölised — 29,6 s. ning kesktööstuses vastavalt 38,1 s. ja 24,5 s. tunnis. Veebr. tõusis tööliste keskmine tunniteenistus suur- tööstuses meestel 2,2% ja naistel 1,0% ning kesktööstuses — vastavalt 1,9% ja 3,8%.

Tööliste nädalateenistus suur- tööstuses.

	Nädalateenistus (kr.)	
	Mehed	Naised
1940. a. veebr.	22,1	13,7
jaan.	21,7	13,7
1939. a. veebr.	20,5	12,8
jaan.	20,2	12,6
dets.	23,6	14,1
nov.	22,4	13,1
okt.	22,3	13,0
sept.	22,2	13,1
aug.	22,4	13,1

% (1939. a. veebr.=100)

1940. a. veebr.	107,8	107,0
-------------------------	-------	-------

Reaalteenistus (1939. a.=100)

1940. a. veebr.	93,7	93,3
-------------------------	------	------

Vaatamata tunniteenistuse tõusule, langes tööliste reaalteenistus (teenistuse ostujõud) tunniteenistuse alusel elatusmaksumuse tõusu tõttu k. a. veebr. suur- tööstuses võrreldes m. a. sama ajaga meestel 6,0% ja naistel — 5,0%.

Tööliste reaalteenistus langes nädalateenistuse alusel võrreldes m. a. veebr. meestel 6,3% ja naistel — 7,0%.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa kinnitatud projekti ja kirjelduse kohaselt:

● Täisühingule „Kulina Puutööstus“ oman. L. ja R. Siil, Küti vallas, Virumaal, asetsevas ning ümberkorraldatud saeveskis ja puutööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab kuni 20 töölise, jõuandjaks puusõegaasi-

mootor 100 HJ. Saetakse metsa ehitusmaterjaliks.

● E. Stackelberg'ile, Pagari asunduses, Virumaal, asetsevas ning ümberkorraldatud „Pagari“ piiritustööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 4 töölise; jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toodetakse piiritust ning selle kõrvalsaadusi.

● A/s-le „Rotermanni Tehased“ nende Tallinnas, Kopli 74 asetsevas ning ümberkorraldatavas kütteõlide laos ühe raudpaagi üleviimiseks samal krundil asetsevale uuele asukohale ning paagi ülleseadmiseks vastavalt uutele hädahutusnõudele. Paagis on lubatud hoida kuni 100 m³ kütteõli.

● A. Šestjorkin'ile, Tartus, Pikk 40 üleviidud ning seal ehitatud, korraldatud ja sisse seatud „Kalev“-nimelises mehaanilises puutööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab kuni 15 töölisi; jõuandjaks elektrimootor 7,5 HJ. Valmistatakse aknaid, uksi, puust treppe ja teisi puust esemeid.

● Pärnu Maavalitsuse Teedeosakonnale Pärnus, Kuninga 16, Maavalitsuse garaazide hoovil, Pärnus, Possieti 18, mootorikütteõlide automaatjaama kolme maa-aluse paagiga ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks, õigusega hoida paakides kuni 10 000 l naftat, kuni 15 000 l mootorpetrooleumi ja kuni 10 000 l bensiini.

● Tallinna Linnavalitsusele, Tallinnas, Vilmsi 53, asetsevas ning ümberkorraldatud linnatapamajas töötamiseks. Ettevõttes töötab 42 töötajat; jõuandjaks 9 el-mootorit 57,5 HJ. Tapetakse loomi, tükeldatakse ja jahutatakse liha, puhastatakse sooli ning toimetatakse väljaspoolt toodud liha ülevaastust.

● A/s-le „Saku Õlletehased“, Tallinnas, S. Kloostri 10/12 asetseva elumaja ümberehitamiseks autogaraazideks ja lahtise katusealuse juurdeehitamiseks.

● Piirituspuhastusvabrikute o/ü-le, Tallinnas, Merepuiestee 15 asetsevas ning ümberkorraldatud peenviinatehases töötamiseks. Ettevõttes töötab 17 töölisi; jõuandjaks el-mootor 1,0 HJ. Valmistatakse peenviinu ja parfumeeriaaasusi.

● A/s-le Eesti Kunstsarve Tehased „O. Kerson ja Ko.“, Tallinnas, Tulika 7 asetsevas ning ümberkorraldatavas kunstsarvetööstuses

formaliinihoonele ladu juurdeehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks.

● Riigi Viljasalvele, Tallinnas, Baikovi sild 1, vilja hoidmiseks Tartus, Lembitu t. silo hoone ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Silo salvede maht 8400 tn. vilja. Ettevõttes töötab ühes vahetuses 4 töölisi.

● A. Jannes'ile, Harjumaal, Tõdva vallas, Liiva-Kalmistu tee 4, kivitööstuse sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab kuni 15 töölisi; jõuandjaks 3 el-mootorit 20 HJ. Valmistatakse kodumaisist looduslikest kividest ilustisi ehtisile.

● A/s-le „Eesti Tulitikumonopol“ nende Viljandis asetseva ning ümberkorraldatud tuletikutööstuse tööstushoones nr. 1 töötamiseks. Ettevõttes töötab kuni 120 töölisi. Valmistatakse tuletikke ning nende pakendeid.

● M. Ginzisky'le, tema poolt asutatava kammitööstuse, Tallinnas, Tartu m. 105, A/s. „Eesti Dvigatel“ hoones nr. 11 ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 26 töölisi. Valmistatakse tselluloidist ning kunstsarvest kamme ja hambaharju.

● Eesti Ühistegelisele Liidule, tema Tallinnas, Narva m. 27, asetseva trükitööstuse ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab kuni 37 töölisi. Jõuandjaiks 14 el-mootorit 21 HJ. Valmistatakse trükitööstoteid.

● A/s-le „Pärnu Linatööstus“, Pärnus, Kurssaare m. 6, asetsevas ning ümberkorraldatud linatööstuse värvimisosakonnas töötamiseks. Ettevõttes töötab 55 töölisi. Pleegitatakse linast riidet ja värvitakse, pestakse, vanutatakse ning hüvestatakse villaseid kangaid.

● Narva Linaketramise Manufaktuuri Ühisusele, tema Narvas asetsevas linavabriku hoones nr. 118 töölise rietusruumide juurdeehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab kuni 603 töölisi. Valmistatakse linast riidet, lõnga ja niiti.

LAEVANDUS

TALLINNA SADAMA TEGEVUS 1. I — 31. III 40.

TALLINN HARBOUR, 1. I — 31. III 40.

Erakorralise pakase, mis sulges veeteed, ning sõjaolude tõttu kujuinesid laevasõit ja

veod k. a. I veerandil eriti väikesiks. Aasta esimese 3 kuu jooksul tänavu ja m. a. liikles

laevu ning veeti kaupu ja reisijaid välissõidus järgnevalt:

	Saabus 1.I—31.III		Väljus 1.I—31.III	
	1940	1939	1940	1939
Laevu, arv	47	298	48	278
Maht net. rgt.	45 579	209 212	48 221	196 680
Reisijaid, arv	580	2 330	755	2 593
Kaupu, tn.	24 396	82 335	27 881	78 055

K. a. 3 kuust oli tegevus elavam jaanuaris; veebr. ja märtsis tuli sisse ainult 10 laeva. Tänavu veerandaastal Tallinna sadamast läbikäinud laevade maht oli vaid viiendik eelmise aasta läbikäigust. Laevu tuli k. a. veerandaastal sisse arvult 47 m. a. 298 laeva vastu. Kaubaveo läbikäik ulatus tänavu esimesel veerandil 52 217 tn. m. a. 160 410 tn. vastu, moodustades seega ainult ligi kolmandik m. a-st. K. a. ületas väljavedu laevadel 14,5% sisseveo, e. a. oli sissevedu suurem

väljaveost. Reisijate läbikäik Tallinna sadamas oli tänavu 1335 isikut, m. a. — 4923. Tallinnast laevadel lahikunute arv oli k. veerandaastal suurem saabujaist, kuna aasta algul väljus mereteel ümberasujaid Saksa.

Rannasõidu alal oli tegevus Tallinna sadamas tänavu ja m. a. järgnev:

	Saabus 1.I—31.III		Väljus 1.I—31.III	
	1940	1939	1940	1939
Laevade arv	5	19	4	20
Laev. maht net. rgt.	1 235	1 943	1 261	2 314
Reisijaid, arv	720	...	582
Kaupu, tn.	71	810	140	1 195

Rannasõidus jääb tegevus tavaliselt igal aastal jääolude tõttu esimesel veerandil vaikselt. K. a. erakordse külma tõttu oli tegevus võrreldes m. a-ga mitmekordselt väiksem. Kaupade läbikäik rannasõidu alal oli tänavu vaid 200 tn. m. a. 2005 tn. vastu.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Kuna transportoludes esineb endiselt raskesti, lükati meie eksportvõihinna noteerimine esmaspäeval (8. IV s. a.) noteerimiskomisjoni koosolekul edasi. Et aga eksportvõihindades ei ole esinenud erilisi muudatusi, võib arvata, et m. n. sissetulnud võihinnateering kujuneb e. n. tasemele.

Nagu vastavaist andmeist nähtub, jätkus meil märtsis võitoodangu tagasimine. Võrreldes m. a. märtsiga oli, näit., kontrolljaama sissetulnud võikogus k. a. märtsis 44% väiksem. K. a. esimesel veerandil vähenes või kokkutulek 38% võrreldes m. a. sama ajaga. Seejuures olgu aga juhitud tähelepanu sellele, et kontrolljaamale esitatud võikoguse järgi ei saa enam hästi võrrelda pii-

matoodangu üldist toodangut, kuna k. a. olemas eksportinud koort ja piima enam kui m. a. Samuti on suurenenud võitarvitus siseturul, missugust asjaolu tuleb arvestada piimatoodangu võrdlemisel. Kõiki neid asjaolusid arvestades võib arvata, et piimatoodang oli meil k. a. esimesel veerandil siiski ca $\frac{1}{3}$ võrra madalam kui m. a. samal ajal.

Siseturul maksus m. n. või s. kg:

Tallinnas	—	lauavõi 215—221,	köögivõi 200—210
Tartus	—	" 215—221,	" 195—200
Viljandis	—	" 220,	" 195—200
Valgas	—	" 215,	" 200
Pärnus	—	" 221,	" 200—210
Rakveres	—	" 215—221,	" 200—210
Narvas	—	" 215—221,	" 205—210

JUUSTUTURG. — CHEESE MARKET.

Juustuturul püsib võrdlemisi stabiilne seisund. Tallinnas noteeriti juustuhindade noteerimiskomisjoni koosolekul 8. IV eksportsveitsi juustu kohta franko Tallinn endised hinnad.

Šveitsi juust hinnati:

	Juusturatta raskus:	
	80 kg. ja üle	alla 80 kg.
12 A palli	143 s. kg.	138 s. kg.
12 B "	140 " "	130 " "
11 A "	185 " "	125 " "
11 B "	182 " "	122 " "
10 ABC palli	128 " "	128 " "

Nimetatud sissetulnud juustude vanus peab olema vähemalt 120 päeva.

Siseturujuustu-hinnaks noteeriti šveitsi juust 125—132 s. kg, edami juust — 130—135 s. kg, baksteini juust — 115—125 s. kg ja tilsi juust — 115—125 s. kg.

Konservjuust noteeriti rasvasisalduse järgi: juust, mille kuivaines on vähemalt 35% rasva 115—140 s. kg, vähemalt 45% — 135 kuni 200 s. kg ja vähemalt 50% — 210 s. kg.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekon- ja elussigade turul tegevus vaiksne. Sõltuvalt ekspordivõimalusist püsivad peekon- ja elussigade hinnad endisel tasemel. Võrreldes m. a. sama ajaga makstakse k. a. peekonsigadest 15 s. ja elussigadest 13—14 s. kg-lt enam.

8.—14. IV s. a. maksavad Lähäekspordi tühistapamajad põllupidajatele peekonsigadest järgmisi hindu senti kg-lt.

Tapakaal	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
60 —72 kg.	107	102	Siseturu hinnad	
55,5—59 "	102	98	"	

TAPALOOMADE- JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Tallinna tapaloomade ja loomalihaturul oli m. n. tapaveiste pakkumine keskmine. Nädala jooksul turustati 428 veist. Hinnad jäid nädala keskmiselt endisele tasemele. Tendents eelolevalks nädalaks selgusetu, sõltuvalt ilmadest ja teololudest. Nädala keskmiselt maksus veiselihale:

Suured pullid, rammusad 62—65 s. ja keskmised 60—62 s. kg.

Väiksemad pullid, rammusad 60—63 s., keskmised 59—60 s. ja lahjad 57—59 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid suuremad pullid 38—40 s. ja väiksemad 34—36—38 s. kg.

Lehmad ja härjad: nuumatud 65—70 s., rammusad 60—65 s., keskmised 51—57 s., lahjad 46—50 s. ja praak (rebaseile) 42—45 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid lehmad 26—34—39—42 s. kg.

Mullikad: nuumatud 65—70 s., rammusad 60—63 s., keskmised 57—60 s. ja lahjad 47—55 s. kg., eluskaalu järgi 32—35—38—40 s. kg.

Vasikate pakkumine suurenes m. n., mistõttu ka hinnad nõrgenesid kuni 10 s. kg-lt.

Kuna "E. Lähäekspord" tarvita praegu

Ühes riikliku juurdemaksuga saavad juustutööstused eksporditava šveitsi juustu eest järgmist hinda:

	Juusturatta raskus:	
	80 kg. ja üle	alla 80 kg.
12 A palli	198 s. kg.	188 s. kg.
12 B "	185 " "	175 " "
11 A "	180 " "	170 " "
11 B "	157 " "	147 " "

Tendents kindel.

Tapakaal	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
72,5—75 "	102	98	Siseturu hinnad	
75,5—80 "	98	Siseturu hind "		

Elussigade hindadeks noteeriti sama aja kohta: sead raskusega kuni 120 kg 74 s. eluskaalu-kg, 121—160 kg — 81 s. eluskaalu-kg ja üle 161 kg rasked — 74 s. eluskaalu-kg.

Sead raskusega 90—120 kg, sõltuvalt transpordivõimalusist, võivad minna ekspordiks kas elussigadena või tapetult. Poeginud emiseid ekspordiks ei võeta vastu.

rohkel arvul vasikaid vasikalihakonservide valmistamiseks ja maksab talundipidajate poolt otseselt ühingule turustatud vasikate eest tunduvalt kõrgemat hinda, oideks soovitav, et talundipidajad turustaksid vasikaid otseselt „E. Lähäekspordile". Tallinna turul maksusid tapetud vasikad: nuumatud 65—70 s., rammusad 55—60 s., keskmised 53—55 s. ja lahjad 49—52 s. kg; eluskaalu järgi vastavalt sordile 34—40—46—54 s. kg.

Lammaste pakkumine oli väga väike, nõudmine keskmine. Tendents kindel. Tapetult maksusid rammusad lambad 78—80 s., keskmised 75—78 s. ja lahjad 70—75 s. kg, eluskaalu järgi 36—38—40 s. kg.

Ekspordilambaliha st makstakse k. n. 100 s. kg; eluskaalu järgi franko saatjaam 42 s. kg.

Sigade pakkumine oli keskmine, nõudmine hea. Tendents selgusetu. Tapetud sead ühes peade-jalgadega maksusid: noored ja peekonkaalulised 103—107 s., rasvasead 105—108 s., lihasead 103—105 s. ja vanad suured emised 93—95 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid noored ja rasvasead 82 s. ja lihasead 80 s. kg.

TOORNAHKADETURG. — RAWHIDE MARKET.

Toornahaturuseisund kindel. Hinnad püsivad.

Toornahkade hindade noteerimiskomisjoni koosolekul 5. IV s. a. Börsikomitee juures noteeriti toornahkade hindadeks franko vastuvõtupunkt 8.—14. IV s. a.:

Veisenahad, värsked I sort pulli- 120 s. kg, veise- ja mullikanahad 100 s. kg, II sort pulli- 108 s. kg, lehma- ja mullikanahad 90 s. kg ja praaknahad 75 s. kg; soolatud nahad I sort pulli- 148 s. kg, lehma- ja mullikanahad 120 s. kg, II sort pulli- 129 s. kg, lehma- ja mullikanahad 108 s. kg ja praaknahad 90 s. kg.

Vasikanahad, I sort kerged kõik kuivad, värsked raskusega üle 3,5 kg kr. 5.50 tk, II sort raskemad kui 3,5 kg üle kg hind kr. 1,75 ja III sort praaknahad kr. 4.00 tk.

Lambanahad, I sort, OJ kr. 6.00 tk., II sort J kr. 5.00 tk., III sort L kr. 4.00 tk., IV sort K kr. 3.00 tk ja V sort praaknahad kr. 1.50 tk.

Hobusenahad, sabata ja lakata, I sort

soolatud 17 kg ja üle ning värskelt 20 kg ja üle kr. 16.— tk., II sort soolatud 10—17 kg ning värskelt 12—20 kg kr. 11.— tk. ja III sort soolatud alla 10 kg ning värskelt alla 12 kg ja kõik praak kr. 6.— tk.

Tendents kõigil nahaliikidel kindel.

Karusloomanahkade turuseisund püsib valksena. Hinnas paranesid veidi ainult tuhkru-, orava-, naaritsa- ja mägranahad.

Karusloomanahkade hindade noteerimiskomisjoni koosolekul Börsikomitee juures 5. IV s. a. noteeriti nahkade hinnad franko vastuvõtupunkt kuni 18. IV s. a. järgmised:

Jahi, täisväärtusliigid karusnahad: metsjänese- kr. 0.50 tk., punarebase- kr. 18.— tk., tuhkru- kr. 9.— tk., nirgi- kr. 2.75, orava- kr. 0,90 tk., naaritsa kr. 24,00 tk. ja mägranahk kr. 3.50 tk.

Tendents vaikne.

Kevade saabumisega lõpeb ka jahihooaeg, ning seega kaovad pea ka uute karusnahkade turustamisvõimalused.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunahindade liikumine välisturul on viimaseil nädalail näidanud nõrgenemist. Kui märtsi keskel oli välisturgudel saadud eksportmunade hind 127 s. kg, nõrgenes see apr. alguses 77-le kg. Kuna aga riiklikult kindlustatud eksportmunade hind on jäänud endiseks, noteeriti meie eksportmunade hinnaks m. n. endiselt 130 s. kg franko kogumispunkt. Siseturumunade hinnaks noteeriti 120 s. kg ja väikeste kanamunade hinnaks 90 s. kg franko kogumispunkt.

Euroopa tähtsamais kanakasvatusmais on

hooajaliselt kanamunatoodang tunduvalt tõusnud. Viimase asjaolu tõttu on ka pakkumine suurenenud ning hinnad nõrgenenud. Ka meil on kanamunatoodang viimasel nädalal näidanud märkimisväärset juurdekasvu, mistõttu ka siseturul on avaldunud hindades suund nõrgenemisele.

M. n. maksusid kanamunad siseturul väikemüügil s. paar.

Tallinnas	18—20	Pärnus	15—17
Tartus	16—19	Rakveres	17—18
Viljandis	14—15	Narvas	18—22
Valgas	16—18		

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahinnad püsivad. Piimahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 8. aprillil s. a. Börsikomitee juures Tallinnas, noteeriti Tallinna toodavale lahtisele piimale endised hinnad, s. o. I valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 14 senti liiter ja müügil piimatööstustele 13 senti liiter, II valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 12 senti liiter ja müügil piimatööstustele 11 senti liiter. Piima pakkumine on suurenenud, maalt Põl-lutöökojale saabunud teadetes märgitakse, et

nõudmine piima järele on keskmine kuni elav. Teeolud on endiselt rasked.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	18—20	—	15—17	14—15
Tartus	17—18	15	—	13
Narvas	16	—	—	13
Pärnus	19	—	15	14
Rakveres	17	—	—	12
Valgas	16	—	—	12
Viljandis	16	—	—	12—13
Kuussaares	—	—	—	12—13

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Teraviljahinnad, millised nädal varem näitasid väikest tõusu, langesid m. n. taas endisele tasemele.

Rukki hinnaks noteeriti Chicagos m. n. 65,60 c. buš. e. n. 66,74 c. vastu, s. o. 10,77 kr. kv e. n. 10,96 kr. vastu ehk 1,8% hinnalangust. Winnipegis noteeriti rukki hinnaks m. n. 71,09 c. buš. e. n. 72,68 c. vastu, s. o. 11,67 kr. kv e. n. 11,92 kr. vastu ehk 2,1% hinnalangust.

Nisuhinnaks noteeriti m. n. keskmiselt Chicagos 105,02 c. buš. e. n. 105,23 c. vastu, s. o. 16,09 kr. kv e. n. 16,12 kr. vastu ehk 0,2% hinnalangust. Winnipegis noteeriti nisuhinnaks m. n. keskmiselt 89,10 c. buš. e. n. 89,33 c. vastu, s. o. 13,65 kr. kv e. n. 13,69 kr. vastu ehk 0,3% hinnalangust. Londonis jäi nisuhind m. n. keskmiselt e. n. tasemele, s. o. 11,80 kr. kv.

Maisihinnaks noteeriti m. n. keskmiselt Chicagos 56,90 c. buš. e. n. 56,71 c. vastu, s. o. 9,84 kr. kv e. n. 9,81 kr. vastu ehk 0,3% hinnatõusu.

Sisemaa-linnade turgudel oli kaubitsemine m. n. tagasihoidlikum kui nädal varem, kuna põllumehi teraviljaga oli turgudel vähe, mida põhjustasid ebasoodsad liiklemisolud. Elavamat tegevust võis märgata seemneviljaga kauplemisel.

M. n. lõpul maksusid teravili ja teravilja-saadused sisemaa linnade turgudel s. kg:

	Rukis	Nisu	Oder	Kaer	R.-jahu	N.jahu
Tallinnas	20	25	18	18	20	30
Narvas	20	22	17	17	20	30
Tartus	17	21	16	18	18	30
Viljandis	16	21	15	14	18	28
Valgas	19	23	18	18	19	27
Rakveres	17	22	14	14	18	28

LINATURG. — FLAX MARKET.

Vastu kevadet linakaubandushooaja lõpu lähenedes on linaturg jäänud vaiksemaks, kuid seejuures on jäänud hinnad endiselt kindlaiks, kuigi paljudel turgudel tegevuse vähesuse tõttu on hinnad enam-vähem normaalsed.

Lääne-Euroopa mais on käsil linakülvide ettevalmistamine ja kõige lähemal ajal toimub linakülv. Seepärast ollakse praegu ametis linakülviseemne turustamisega.

Meil toimub küll linakülv alles 1,5—2 kuu pärast, kuid praegugi juba tuntakse huvi linakülviseemne muretsemise vastu ja selgitatakse võimalusi selle hankimiseks.

Ühistegelikud ärid on linakülviseemne lasknud müügile ja määranud hinnaks jaemüügil 35 s. kg. Kahjuks ei ole aga kõik ärid järgnenud sellele eeskujule ja seepärast tundub praegu, kuigi seemnetagavarasid külviks peaks olema küllaldaselt, et seemet on raske osta.

Osalt võib äride tagasihoidlik pakkumine olla tingitud ka sellest, et oodatakse vastu kevadet tugevat külviseemnehinna tõusu. Kuid linakülviseemnehinna tõstmine üle ühistegelike

äride poolt määratud taseme ei ole õigustatud, arvestades sügisest seemne kokkuostuhinda.

Olukord linaturul on jäänud vaiksemaks, kusjuures turuletoodavad kogused on väikesed. Petseri kuulaadale 1. IV toodi ainult 1 vagun lina, kusjuures hinnad olid noteeringu piires.

Linahindade noteerimiskomisjoni koosolekul Tallinna Börsil 5. apr. noteeriti lina kokkuostuhinnad riiklike standardsortide alusel franko kokkuostja ladu kg-lt s.

	Võru- ja Petserimaal	Mujal Eestis
R	198	199
HD	189	184
D	180	176
OD	171	166
LOD	162	157
H	153	148
Takk I sort		149
Takk II sort		133
Takk III sort		121
Takk IV sort		106
Ehitustakk		15—20

Tendents vaikne.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Aedviljaturul on algamas kevadine elavus. Juba ilmus müügile mitmesuguseid lavades ja kasvumajades ajatatud ikkõigivilju. M. n. ilmus

esmakordselt müügile värsked kurke ja aed-oakaunu. Kurkidest nõuti kuni 1 kr. 50 s. tk., aedoakauntest 6 kr. kg. Pidevalt neid siiski

ei tooda veel müügile. Salatit on aga müügil juba rohkesti ja temast nõutakse 2 kr. 50 senti kg. Samuti on rohkesti müügil rediseid, millede kimbust nõutakse kuni 25 s. Saadaval on ka juba spinatit — 5 kr. kg.

Müügil on veel rohkesti ka õunu. Paremaid punasesordiseist õuntest nõutakse kuni 1 kr. 30 s. kg, sibulõuntest kuni 80 s. kg. Suur nõudmine püsib porgandite ja kapsaste järele. Nende köögiviljade tagavarad m. a. viletsa saagi tõttu on jäänud väikesiks, mis pärast on ka hinnad tõusnud muude aedviljadega võrreldes üsna kiiressti. Porgandeist nõutakse juba kuni 40 s. kg, pea- ja hapukapsaist kuni 45 s. kg. Peedi- ja kaalikahinnad püsivad üsna kõrgel, peedid kuni 30 s. kg ja kaalikad kuni 25 s. kg.

M. n. jooksul tõusis ka sibula jaemüügi hind umbes 5 s. kg-lt. Praegu saadakse sibulast jaemüügil 30—35 s. kg. Sibulahinna tõus on tingitud tagavarade vähenemisest ja riiknemisest kasvaminemise tõttu.

Aedsaaduste hinnad noteeriti 5. apr. järgmiselt:

Õunad, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta, ilma riikliku juurdemaksuta, franko kokkustukoht I valik 65 s. kg, II valik 53 s. kg. Tendents väga kindel.

Sibulad, eksportkõlblikud, franko kokkustukoht, 18,5 s. kg. Tendents kindel.

Sigurid, eksportkõlblikud, franko kokkustukoht 28 s. kg. Tendents kindel.

Kurgid, konservitud, pleknõudes ca 5 kg neto kr. 2.70. Tendents kindel.

Võrreldes e. noteeringuga 29. III on hinnad jäänud endisiks.

Tallinna turul maksusid 8. IV:

	s. kg.		s. kg.
Õunad	50—180	Kõrvits	25—30
Jõhvikad	50—55	Tomatipüree	225
Sibulad, vene	30—35	Salat	250
Sibulad, suureviljalised sordid	60—80	Spinat	500
Peakapsas	40—45	Herned, konserv.	80
Hapukapsas	40—45		
Kaalikas	25		
Peet	25—30	Kurgid, konserv.	3,5—6
Porgand	35—40	Sibulad, rohelist	5—7
Rõigas	150—250		
		Redised	20—23

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Apr. algul valitsenud ilmad olid juba soodsamad kartulikaubandusele kui märtsis, Tööstuskartulite vastuvõtmine piiritusvabrikuis jääb päevpäevalt väiksemaks, kuna neis on töö lõppemisel. Seevastu on alustanud kartulite vastuvõtmist tärkliisvabrikud, makstes esialgu 18 s. tärkliise-kg, kuid selle hinnaga kartulite kokkutulek on väga väike.

Peale tööstuskartulite oli m. n. elavam nõudmine raudteejaamades söögikartulite järele. Enamuses söögikartul saadeti Tallinna linna varustamiseks. Kuid mõned vagunid osteti ka Tartu, Võru jm. linnade jaoks. Suurema nõudmise tagajärjel tõusid ka tunduvalt söögikartulihinnad. Põllumeestele mõnes r. jaamas maksti kr. 5.00 ja isegi üle selle kv, milliseid hindu meil põllumehed ei ole kartuleist saanud mitmel aastal.

Vaatamata kõrgeile hindadele oli kartulite kokkutoomine tagasihoidlik. Osalt põhjustavad mittetoomist teed, millised on viimaseil päevil halvenenud, teiseks on ka täpsamalt selgumata ületalve-hoidunud kartulitagavarad.

Raskete transportolude tõttu seisis meil kartulite eksport talvekuul täiesti. Nüüd on

tulnud mõnest riigist järelepärimisi meilt kartulisaamisvõimaluste kohta. Kuid enne, kui meil on selgumata tagavarad, ei ole võimalik müüa kartuleid välisriigesse. Pealegi läheb meil k. a. tarvis kodumaal üksikute rajoonide (Saare-Hiiumaa, Petseri) varustamiseks seemnekartuleid.

Praegu Tallinna eksportkartuliladudes sorditakse ja pakitakse puhtasordiseid seemnekartuleid, millised võeti juba sügisel ladudesse. On lootusi, et õnnestub neid realiseerida.

Missugusele tasemele kartulihinnad jäävad edaspidi püsima, on raske öelda, kuid igatahes kõrgemale kui varem aastail. Kevadised kõrged hinnad võivad olla põhjuseks, et osa kartulipindala jääb seemendamata, sest neis rajoones, kus kartul äpardus, suudetakse vaevalt muretseda kallihinnalist seemet tarvilises ulatuses.

Kartuli- ja kartulitärklishindade noteerimiskomisjoni koosolekul 8. IV 40 Börsikomitee ruumes noteeriti põllumeestele väljamaksuhinnad kartuli eest:

1. Söögikartul raudteejaamades kr. 4.25—5.25 kv.

2. Tööstuskartul piiritusvabrikuis 17—19 s.

KALATURG. — FISH MARKET.

M. n. oli Tallinna kalaturul värske kala suhtes näha osaliselt paranemist.

Parima valikuga latilka hind langes 110 s. kg, meretindil 90—95 s. kg e. n. 150 s. kg vastu ja lutsu müüdi 45—60 s. kg. Nädala kestel müügileilmunud räbbise hinnaks määrati 150 s. kg, kuid väikese nõudmise tõttu palkuti laupäeval 110—120 s. kg. ja ka selle hinnaga oli ostjaid vähe.

Koha ja haugi müügil endiselt vähe, mistõttu hinnad püsivad kõrgel tasemel. Elavam kaubitsemine valitses ahvenaga, millist müüdi suuruse ja mihuse järgi 30—70 s. kg.

Tartu ja Narva värske kala turgudel kauba vähesuse tõttu valitses vaikne tegevus.

Räimesaagi paranemisega suurenes Tallinna turul värske räime pakkumine, mistõttu müügihinnas esines tunduv langus. Kõrgemaks räimehinnaks märgiti 70 s. kg e. n. 100 s. kg vastu. Laupäeval müüdi räimi 60—65 s. kg, Narvas 50 s. kg.

Tursakaubanduses valitseb püsivalt elav tegevus. Rahuldava tursatoodangu tõttu on siseturg korraldult varustatud tursaga ja ka väljaveoks eraldatud võrdlemisi

tärglise-kg ehk kr. 3.80—3.75 kv., tärglisvabrikuis 18 s. tärglise-kg.

Tendents selgusetu.

suured kogused. Esimese 3 kuu kestel kontrolliti ja lubati väljaveoks turska 497 000 kg ja tursafilee 1 120 kg.

Tallinna turul müüdi turska terve kala viisi 20—22 s. kg, lõigatult 28—35 s. kg, tursafilee 50—60 s. kg. Tartu turul tursk terve 25—30 s. kg ja Narvas 30 s. kg. Rannikul maksti tursast 14—15 s. kg.

	Tallinnas 6. III	Tartus 6. III	Narvas 6. III
Angerjas, värske	280—350	—	—
Koha, I valik, „	160—200	—	—
Koha, II valik „	140—160	—	—
Haug, „	70—110	70—90	—
Siig, „	140—180	—	—
Ahven, „	40—70	25—60	50—60
Latikas, „	80—110	50—100	—
Vimb, „	70—75	50—60	—
Luts, „	45—60	45	50
Särg, „	—	25—35	—
Kiisk, „	—	30—35	—
Koger, „	90—100	—	—
Meretint „	90—95	—	—
Räabis, „	110—120	100	—
Räim, „	60—65	—	50
Tursk, „	20—22	25—30	30
Tursalõiked, „	25—35	—	—
Tursafilee, „	50—60	—	—

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

VÖLAOLUD TAANI PÖLLUMAJANDUSES.

DANISH AGRICULTURAL INDEBTEDNESS.

Kapitalibilansi küsimusele omistatakse taani põllumajandusringkonnis järjest kasvavat tähelepanu. See on tingitud sellest, et põllumajandus viimase 25 a. jooksul on tugevasti võlastudes kaotanud oma endise hästi-konsolideeritud positsiooni.

1914—25. a. kasvasid põllumajanduse hüpoteekvõlad 1715 milj. kr-lt 2837 milj. kr-le. Kasv, milline ulatub 1122 milj. kr-le, langes peamiselt sõjale järgnenud aastale, mil valitses põllumajanduslik kõrgkonjunktuur. Võlgade kasvamine oli tingitud esijoones kõrgeist maaomandihindadest. 1918—25. a. liikusid need 75—100% kõrgemal tasemel kui enne 1914. a. ja see toimus vaatamata sellele, et

talundite kasustamisväärtus, vähemalt selle perioodi algaastail, oli tunduvalt madalam. Mainitud aastail registreeriti kokku 91 700 omandusvahetust. Kuigi võib arvata, et tolle aja jooksul üks talund võis vahetada omaniku ka mitu korda, võib ometi arvestada, et ca $\frac{1}{8}$ talundite üldarvust võeti majandamisele hindadega, milliste intressinõudlust nüüd ei suudeta rahuldada.

Piiramata allveesõja tagajärjel 1917. a. algul katkes põllumajandusele tähtsate toorainete, nagu väetisainete, söötvahendite, masinate jne., juurdevedu. Seega algas teatav hädasunniline, kuid siiski ilme rõõvmajapidamine. Selle kestel vähenesid põllumajan-

duse vaiksed reservid tugevasti mulla kurnamise kaudu. Samuti avaldasid karjade koondamine ja ehitiste ning inventari puudulik korrashoid ja uuendamine põllumajanduse jõudlusvõimele väga ebasoodsat mõju. Arvepidamises avaldus selline röövmajapidamine alguses kasvavas puhtsaagis, s. o. kasvavas tasuvuses, sest käitiskulud langesid algul suhteliselt tugevamini kui saagid. Kõige selgemini avaldus see võibolla karjade koondamise suhtes, kuid ka mruude arvete suhtes võis konstaterida sama nähtust.

Pärast ebaõnnestunud saaki 1917. a. ja juurdeveovõimaluste puudumist välismaalt kujunesid söödaolud nii raskeiks, et paratamatult tuli leppida kariloomade arvu vähendamisega. Loomi loendati Taanis 12. VII 17 ja 5. II 18. Nende kahe loenduspäeva vahel oli lehmade arv vähenenud 98 400 võrra, mullikate arv (üle 1 a.) 154 000 võrra, vasikate arv 63 000 võrra ja sigade arv 1 137 000 võrra.

Suur pakkumine lihaturul surus kindlasti teatud määral hindadele. Saavutatavad hinnad olid aga ikkagi veel tunduvalt kõrgemad väärtusist, milledega loomad olid arvestatud raamatupidamises. Puhtarvepidamise seisukohalt tuletus seega iga kord teatud kasu, kui müüdid loom elava inventari arvest kanti üle kassaarvele. Arvepidamise põhjal arvutatud neto-toodangusse hiilis seega noil aastail tunduvalt kapitaliväärtusi, millede loomulikult ei olnud mingit tegemist tootmisteenistusega.

Muudatusi veiste ja sigade arvus ning väärtuses 1914—31. a. Taanis.

	Veiseid kokku	Sellest lehmi	Sigu	Sellest sugusigu
1914—18. a.				
Vähenedmine: arv 1000-is	839	286	2 064	196
väärtus milj. kr. . .	158	—	162	—
1918—25. a.				
Suurenemine: arv 1000-is	405	281	1 960	204
väärtus milj. kr. . .	246	—	222	—
1918—31. a.				
Suurenemine: arv 1000-is	855	562	4 894	537
väärtus milj. kr. . .	395	—	890	—

Neist arvudest nähtub selgesti, kui kahjulikuks selline läbikäik kujunes tollal taani põllumajandusele. Karjade täiendamisel konjunktuuri paranedes tuli loomade eest maksta tunduvalt kõrgemat hinda kui neist omal ajal saadi.

Arvutusi, millised loomulikult võivad olla vaid summaarsed, teostati sellisel viisil, et iga loenduse ajal konstateeritud tagasimineku loomade arvus hinnati väärtuselt hindade alusel, millised kehtisid ajal pärast eelmise loenduse teostamist. Aja suhtes, mil karju hakati taas täiendama, s. t. kogu maa kui terviku seisukohalt laiendama noorkarja-kasvatust, toimus kapitalimahutuse ulatuse arvutamine noorkarja kasvatamiskulude alusel.

Eelmisest arvulisest ülevaatest selgub, et loomade müügi kaudu 1914—18. a. toimunud kapitali-vabastamine ulatus kokku ca 320 milj. kr-le, kui kapitali-mahutamine karjade taas-täiendamisel 1918—25. a. tõusis ca 468 milj. kr-le. Arvudest nähtub ka, et loomade üldarv neil kahel perioodil ei erine kuigi tunduvalt. Veiste üldarv oli 1925. a. veidi suurem kui 1914. a., kuid lehmade arv oli väiksem. Sigu oli 1914. a. rohkem. Loomade arvu kasvamine Taani territooriumi kasvamise tõttu pärast maailmasõja lõppu on hoitud väljaspool neid arvutusi.

Üldse oli kapitali sidumine 1918—25. a. seega ca 150 milj. kr. suurem varem karjade vähendamisest tuletunud kapitalivabanemisest. See võibolla üllatav tulemus on seletatav sellega, et karjade taas-suurendamine toimus kõrgkonjunktuuri ajal, mil tootmishind lehm-mullika kohta kõikus 645 ja 814 kr. vahel, sea kohta 140 ja 241 kr. vahel, teraviljahinnad liikusid 22 ja 41 kr. vahel ja õlikoogi-hinnad 30 ja 52 kr. vahel, kuna koresööda tootmishind vaheldus 15 ja 22 ööri piires sü kohta.

1925. kõrgkonjunktuuriaasta lõpul oli taani põllumajandus tootmisvõime seisukohalt varustatud umbes samal määral nagu 1914. a., kuid tal lasus nüüd vähemalt 1 122 milj. kr. suurem hüpoteekvõlg.

Sellest selgub, et taani põllumehele maailmasõja kõrgkonjunktuur ei tähendanud lõpupeude lõpuks mingit majanduslikku kasu.

Osa põllumehi talitas ettevaatlikult. Nad tasusid võlga ja kogusid reserve. Kuid need reservid sulasid taas, kui järgnenud aastail tuli käitist uuendada. Lõplik teenistus osutus seega õige väikeseks. Teised kasustasid säästetud reserve selleks, et nad kõrgkonjunktuuri ajal ostsid oma lastele talundeid. Majanduslikud raskused, milliseisse need aga hil-

jem sattusid halveneva konjunktuuri tagajärjel, viisid lõpuks vaid kogu perekonnavaranduse kokkukuivamisele.

Leidus ka põllumehi, kel puudus sisuline arusaamine olukorrast. Nad nägid sõjaaja rahakülluses vastavalt suurt teenistust, suurendasid oma tarbimist ja unustasid säästmisvajaduse reservide loomiseks. Hiljem majandusliku taas-ülesehitamise ajal olid nad seepärast sunnitud kasutama võõrkapitali. Nad sattusid majanduslikult nõrgestatuina juba niigi raskeisse aegadesse. Seda liiki põllumeeste arv oli aga vaevalt nii suur, nagu seda sageli arvatakse avalikkuses omal ajal restorani- ja lõbustuselust saadud muljete põhjal.

Lõpuks leidus põllumehi, eriti vanemate hulgas, kes kasustades võimalusi likvideerisid oma talundimajapidamise, omandi müügil saavutatud konjunktuuri kasumi pistsid tasku ja kolisid linna. Sel viisil kaotas põllumajandus suuri kapitale. Linnadesse toimus tunduv kapitali-juurdevool, kuid uued maaomanikud koormati vastavalt suurte võlakohustustega.

Järgnenud kriisiaastail kasvas kogu võlakoormis (arvatud ühes Sønderjylland) 1926—

37 a. 3 328 milj. kr-lt 4 482 milj. kr-le, seega veelgi 1 104 milj. kr. Tolle perioodi esimeses osas mahutati tunduvald kapitalikoguseid karjade arvu suurendamiseks ja üldse käitisaparaati. Neist kapitalidest vabanes osa pärast 1930. a. taas, kuid madalate veise- ja seahindade tõttu saadi seejuures suurt kahju. Tugeva lisavõlastumise peamiseks põhjuseks viimasel perioodil olid aga äärmiselt kõikuvad käitismajanduslikud olud. Raamatupidamistalundeis osutus viimase 14 aasta jooksul, arvestades maaomandite turuväärtuse normaalset intressinõudlust, üle 1000 kr. suurune puudujääk ha kohta. Pealegi tuleb pidada silmas, et raamatupidamistalundite tootmisjõudlus on vaid suurem keskmiste talundite omast.

On selge, et selline areng ei või kesta kaua. Taani põllumajandus on praegu tootmistehniliselt seisukohalt kõrgemal tasemel kui kunagi varem. Kuid põllumajanduse omakapital on kuivanud kokku. 1914. a. kattis see veel ca pool omandite pandiväärtusest. Praegu moodustab omakapital aga veel vaid viiendiku omandite pandiväärtusest.

INFORMATSIIONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

31. märtsil 1940. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i>		1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	40 901 091,21	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	1 478 758,84
välisraha	4 355 152,45	3. Eritagavarakapital	4 122 865,04
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	1 302 650,04	4. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		a) pangatähed liikvel	64 702 715,—
kaubavekslid	18 021 751,36	b) jooksvad arved:	
põllumajanduslikud	2 373 524,76	valitsuse	14 372 100,05
metsatööstuslikud	12 805,—	pankade	14 943 055,73
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>		leised	4 455 689,46
valitsusele	—	5. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	18 878 841,12
teistele *)	81 975 397,93		
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable</i>			
<i>Property and Equipment</i>	3 451 304,66		
6. Muud aktiivid — <i>Other Assets</i>	27 559 278,73		
	<u>127 954 006,14</u>		<u>127 954 006,14</u>

Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: } 45,96 %
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 751 809,57
Includes Ekkr. 751.809,57 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

TAANI.

Taani-Inglise kaubanduskokkulepe.

Danish-British Trade Agreement.

12. III parafeeriti Londonis Taani-Inglise kaubanduskokkulepe. Kokkulepe on senini alla kirjutamata. Selle kohta avaldas Taani välisministeerium järgmise teadaande: „Taani ja Inglise valitsuse esindajad parafeerisid teisipäeval Londonis kaubanduskokkuleppe, mis kehtib sõja ajaks. Sel kokkuleppel on sama eesmärk, nagu nelgi kokkuleppeil, milliseid Inglise on juba sõlminud muude neutraalmaadega, nimelt arendada normaalset kaubandust niivõrd, kui see on valitsevais oludes võimalik. Komitee, mis oli nähtud ette juba enne sõda kehtivas kaubanduskokkuleppes, lahendab küsimusi, milliseid võib tekkida uue kokkuleppe täitmisel.“

Läbirääkimised selle kokkuleppe sõlmimisi-

Taani väliskaubandus jaanuaris 1940.

Sissevedu 148,2 milj. Tkr., väljavedu 126,0 milj. Tkr.; sisseveo ülekaal järelikult 22,2 milj. Tkr. (1939. a. vastavad arvud: 135,3 — 117,4 — 17,9 milj. Tkr.); transiit 6 515 000

Väliskaubanduse korraldamine Taanis.

Kaubandusministri määrusega 15. ja 16. I 40 on väljaveoluba nõutav veel mitmes. keemiakaupadele ja raudteekaubavaguneile.

Kaubandusministri määrusega 1. III 40 viidi üle importkaupade „seotud nimestikku“ rida kaupu, nimelt: värsked õunad ja pirnid, valmiskalavõrgud, nõöbid ja pandlad, lindid, pal-

Toetus põllumajandusele Taanis. — *Danish Agricultural Subsidy.*

Senist riiklikku juurdemaksu põllumajandussaaduste ekspordile muudeti 1. II 40 seadusega niivõrd, et juurdemaks munadele kaotati, kuna võile ja piimakonservidele jäeti endiseks, s. o. 6% väljaveoväärtusest.

Sigade arv Taanis. —

Põllutöministeeriumi korraldusel korraldati 10. II s. a. sigade loendus viiendikus kõigist maa kogukonnist, ning selle alusel arvutati sigade üldarv 3 040 000 (m. a. veebr. 2 719 000). Sellest arvust oli tapasigu (sulgudes 1939. a. veebr. arvud): noored sead

seks kestsid üle kolme kuu. Kuid Taanist väljaveetavate põllumajandussaaduste kogused ja hinnad ei ole ikkagi määratud ses kokkuleppes kindlaiks, vaid läbirääkimisi selle kohta, milliseid pidasid taani majandusorganisatsioonide esindajad vastavate inglise organisatsioonidega jätkatakse. Põllumajandusringid kardavad siiski või ja peekoni väljaveo vähenemist.

Maksmiste korraldamise kohta sisaldavat kokkulepe erireegleid, kuid kardetud kliirringust olevat siiski saadud mööda. Ka ei sisaldavat Taani kokkulepe nõuet, nagu Norra oma, et Ingliseist saadavad naelad tuleksid kanda erikontole ja neid võidakse kasustada ainult ostudeks Ingliseist.

Taani väliskaubandus jaanuaris 1940. — *Danish Foreign Trade in January 1940.*

Tkr (1939. a. — 2 257 000 Tkr.). Väljavedu Eestist Taani oli jaanuaris Taani statistika andmeil 362 000 Tkr., sissevedu Taanist Eestisse — 173 000 Tkr.

— *Foreign Trade Organisation in Denmark.*

mikud ja muud säärased tekstiilkaubad, laud ning plangud tiseritöö jaoks, toorfosfaat, fosforiit, apatiit, väävelraud, saed, viilid, puurid, raadiolambid jne.

Kaubandusministri määrusega 7. II 40 vahendati kohvinormi 500 g-le ja teenormi 200 g-le kuus isikult.

Loomasöödahinna alandamiseks lubati põllutöministeeriumile maksta juurde sisseveetavale söödaviljale Tkr. 6 igale 100 kg ja söödakookidele Tkr. 2 igale 100 kg. Need korraldused kehtivad kuni 31. III 40.

Pig Census in Denmark.

alla 35 kg — 769 000 (618 000), 35—60 kg — 659 000 (571 000); pekisead üle 60 kg — 558 000 (505 000). Seepärast on ühenduses väljaveoraskuste suurenemisega mõnedes põllumajandusringides tõstetud üles sigade arvu piiramise küsimus.

Korraldused kütteenete säästuks Taanis.

Denmark Issues Regulations for Fuel Economy.

Kaubandusministri määrusega 8. II 40 keelati alates 12. II sooja vee seadiste kasutamine majades, kus see on olemas (ka hotellides). Samuti keelati sooja vee tarvitamine vanniahjustest ja muist sääraastest aparaatidest. Elutubade temperatuur ei tohi tõusta üle 18°C; avalike ruumide, nagu kirikud, koosolekute ruumid, muuseumid, ooteruumid, kinode ruumid, teatritesikud jne., ei tohi olla soojemad kui 10°C. Ujumishasseinide vee soojendamine ja vannide andmine saunades on samuti keelatud (võib kasutada ainult dušše või sooja vett pesunõudest).

26. II 40 seadusega loodi Põllutööstusministeeriumi juures 9 liikmest koosnev komitee, millise ülesandeks on sisemaiste kütteenete (pruunsöe ja turba) tootmise edendamine. Komiteele on antud suured võimupiirid: tal on muuseas õigus otsustada tootmiseks ja juurdepääsuteiks vajalike maa-alade ning tootmisvahendite võõrandamist.

Kaubandusminister andis 23. II üksikasjalise määruse kivisöe, koksi ja brikketidega

kauplemise korra kohta. Kaubandusministri määrus 13. III 40 kirjutab ette, et importörid ja muud kütteenetega kauplejad, kes seda müüvad edasimüügiks, tohivad kütteenetel müüa mitte rohkem kui oli nende keskmise läbimüük vastaval kuul 1938. a., arvatud välja müük laevadele.

Kaubandusministri määrusega määrati petrooleumi maksimaalhinnaks jaekaubanduses 26 ööri l, müügil väikeses nõudes 28 ööri l. Põllutööstusministri määrusega 7. III s. a. määrati turbale maksimaalhinnad (müügil tootmiskohal või kuivatusplatsil) sõltuvalt turbasordist 22—28 Tkr. tn. Sama määrus näeb ette ka turbaga kauplemise korra ja lubatava vahekasu peale tegelike transportkulude. Samuti määrati põllutööstusministri määrusega 7. III maksimaalhinnad ka küttepuidle (müügil metsas raumiskohal), millised kõiguvad sõltuvalt puu liigist ja sordist keskmiselt Tkr. 10—19,20 m³. Ühes veokulude ja vahekasuga on aga tegelik küttepuidle müügihind linnades ca 70—100% kallim.

Tööturg Taanis. — *Danish Labour Market.*

Töötute protsent tõusis veebr. 30,1%-lt 33,3%-le, kuna samal ajal m. a. see langes 29,9% 27,1%-le. Nii on praegu Taanis iga kolmas organiseeritud tööline töötas.

Palkade reguleerimise kokkuleppe alusel tõusid tööliste palgad 1940. a. I veerandil keskmiselt 5 Tkr. nädalas (hindade indeks tõusis võrreldes 1939. a. okt. 13 punkti). Arvestades, et kokkulepe hõlmab ca 350.—400 000 töölit, tähendab see taani tööstusele lisakulusid ca 1,75—2,00 milj. Tkr. nädalas.

Riigi- ja omavalitsusametnike palku reguleeritakse Taanis väljaminekute indeksi alusel nn. elukalliduse portsjonite viisi. Üks säärane

portsjon kõigub sõltuvalt palgaklassist 84—156 Tkr. aastas. Reguleerimine toimub kord aastas jaan. indeksi alusel. Kuna väljaminekute indeks 1939. a. jaanuaris tõusis 2831-lt 3181-le 1940. a. jaanuaris, annab see kehtivate määruste järgi õiguse ametnikel saada lisatasu kolme „portsjoni“ suuruses. Pealeselle saavad kõik riigiametnikud vaatamata palgaastmele eriseaduse alusel elukalliduslisa 168 kr. aastas.

Riigiametnikud on esinenud nõudmisega, et palku ülaltähendatud viisil reguleeritaks mitte üks kord aastas, vaid veerandaastate kaupa.

Elustuvide sisse- ja väljavedu. — *Danish Import and Export of Live Pigeons.*

Põllutööstusministri määruse järgi 1. III 40 võib elustuvide, nende hulgas ka kirjatuvid, sisse- ja väljavedu Taanist toimuda ainult põllutööstusministeeriumi eriloal.

Uute turgude otsimine võiekspordile Taanis.

Denmark Searches for New Butter Export Markets.

Võihinna langemise tõttu Inglises ühes naelsterlingi kursi langusega on Taani meie-

reide juhtivais ringkonnas võetud üles või väljaveovõimaluste uurimine Itaaliasse.

Taani laevandus. — Danish Shipping.

Prahihindade indeks Taanis näitab järjekindlat tõusu. Nii oli see 1939. a. nov. 375 (1939. a. 100), det. 405, 1940. a. jaan. 498 ja veebr. 563.

Samuti tõusevad kõigile meresõiduraskusile vaatamata laevaaktsiad, kuna õnnestunud sõidu puhul on kasud siiski väga suured. 15. III oli laevaaktsiate indeks 208,5.

Kaubandusministri määrusega 21. II 40

kirjutati ette, et sõidul Põhjameres kuni 61 põhja laiuskraadini ja läänepoolt Hanstholm—Lindenaesi joont ning väljaspool neutraalriikide territoriaalvett ja piki Suur-Briti länerannikut on kõik taani kaubalaevad kohustatud sõitma teise oma või neutraalriigi laeva järel võimalikult lähedal, või kui see ei ole võimalik, peab neid saatma mõni väiksem laev või muu merekindel sõiduk (kalapaat).

INGLISE.

1939/40. eelarve puudujääk Suur-Britis.

British Budget Deficit for 1939/40.

1939/40. a. eelarveaasta lõppes Britis £ 761-milj. puudujäägiga, milline on £ 171 milj. väiksem ettenähtud sept. kuul koostatud esimesest sõjaeelarvest.

Eelarve kujunes järgmiselt (tuh. naelsterlingeis):

	1938/39	1939/40	1939/40
		tegelik	eelarve (sept.)
Korralised tulud . . .	927 285	1 049 189	995 180
Korralised kulud . . .	939 999	1 325 123	1 430 911
Laenu arvekulud . . .	128 050	491 749	502 490
Nominaal-puudujääk . .	12 714	275 934	435 731
Tegelik puudujääk . .	127 545	760 534	938 161

Tegeliku 1939/40. a. eelarve puudujääk oli eelarves ettenähtud omast väiksem kahesugusel põhjusel: esiteks laekus tulusid £ 56 milj. rohkem, teiseks olid kulud £ 115 milj. väiksemad.

Tulusid laekus üle eelarves ettenähtud taseme peamiselt tollide, mootorsõidukite maksumise ning „mitmesuguste tulude“ arvel. Sääst kuludes on tekkinud peamiselt asjaolust, et väljaminekud sõjalisiks otstarbeiks kujunesid väiksemaiks eelarves ettenähtud tasemest.

1940/41. a. eelarve esitab varakantsler parlamendile apr. teisel polel. Ennustatakse, et see ulatub £ 2,5 miljard, piiridesse.

UNGARI.

Uued sarvloomade eksporthinnad Ungaris.

New Cattle Export Prices in Hungary.

Väliskaubandusamet on määranud tulevaks nädalaks tapasarvloomade kokkuostuhinnad järgnevalt: pullid 58—74, lehmad 60—68, härjad 68—74 fillerit eluskaalu-kilolt. Need

hinnad kehtivad alammäärana provintsis kokkuostetavate sarvloomade kohta, millised lähevad ekspordiks lihana.

Searasva-hinna tõstmine Ungaris. — Lard Prices Raised in Hungary.

Hindadekomissari vastava määrusega tõsteti seapeki- ja rasvahinda 18 fillerit kg-lt. Selle tagajärjel kujunesid Budapestis ja ümbruskonnas jaemüügihinnad: seapekil 1,90, sulatatud rasval 2,04 ja searasval 1,98 pen-

göt. Hulgi- ja jaemüügihinnad ja hinnad provintsis tulevad samuti kõrgendamisele 18 filleri võrra kg-lt. Ühtlasi tõstetakse ka soolatud ja delikatesspeki hulgi- ja jaemüügihindu Budapestis kui ka provintsis 30 filleri võrra kg-lt.

NORRA.

Uusi sisseveokitsendusi Norras.

New Import Restrictions in Norway.

18. III alates pandi Norras kehtima sisseveokitsendused kopra, maapähklite, peediseemne, sojaubade, linaseemnete, puuvillaseemnete,

määrdeõli ja igasuguse rasva, arvatud kaasa toorõlid ja linaseemneõlid, kohta.